

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

TILSYNSRAPPORT - VEDTAK

Skolemiljø:

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

Sammendrag

Vi fører tilsyn med Melhus kommune. Temaet for tilsynet er *Skolemiljø: Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø*. Under teamet om skolemiljø, har vi valgt å se nærmere på de fem delpliktene i aktivitetsplikten.

Skolens aktivitetsplikt

Formålet med aktivitetsplikten er å sikre at skolen handler raskt og riktig når en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Alle som jobber på skolen har en plikt til å følge med, gripe inn og varsle hvis de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Videre har skolen en plikt til å undersøke saken og sette inn egnede tiltak som sørger for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Elevene har rett til å bli hørt, og til å uttale seg om sin egen situasjon.

Tilsynet ved Gimse ungdomsskole

Statsforvalteren besøkte Gimse ungdomsskole den 20. og 21. mai 2021, og snakket med elever, ansatte, rektor og skoleeier. I tillegg har skolen gjennomført en egenvurdering i grupper, som de deretter har sendt inn til oss sammen med tilhørende dokumentasjon.

Oppsummering av Statsforvalteren vurdering

I tilsynet har vi funnet at Melhus kommune og Gimse ungdomsskole oppfyller regelverket på dette området, og vi avslutter tilsynet. Våre observasjoner og vurderinger fremgår av denne tilsynsrapporten. Vi påpeker at våre konklusjoner bygger på et konkret kildemateriale, og tar bare utgangspunkt i status på det tidspunktet denne tilsynsrapporten er datert.

Kommunen og skolen kan uttale seg om rapporten, både vår beskrivelse av fakta, vår forståelse av loven, våre vurderinger og våre reaksjoner. Dersom kommunen og skolen mener rapporten inneholder feil, bør de begrunne hvorfor. Vi vil vurdere om det er grunnlag for å endre innholdet i rapporten etter en eventuell uttalelse fra dem.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	4
1.1	Kort om Melhus kommune og Gimse ungdomsskole	4
1.2	Tilsynstema og gjennomføringen av tilsynet	5
1.3	Sentrale begreper i kontrollspørsmålene	6
1.4	Om tilsynsrapporten	7
2	Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø	8
2.1	Elevens subjektive opplevelse.....	8
2.2	Plikten til å følge med	10
2.3	Plikten til å gripe inn	18
2.4	Plikten til å varsle rektor	21
2.5	Plikten til å varsle snarest	24
2.6	Rektor sin plikt til å varsle skoleeier	25
2.7	Plikten til å undersøke	27
2.8	Plikten til å undersøke snarest	31
2.9	Elevenes rett til å uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen.....	32
2.10	Plikten til å sette inn egnede tiltak	34
3	Vi avslutter tilsynet.....	38
3.1	Kommunen kan gi tilbakemelding på rapporten	38

1 Innledning

Vi fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven (oppl.) § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30. I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Dersom skolene ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting etter at kommunen har fått en frist for å rette.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. oppl. § 13-10 første ledd. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/.

1.1 Kort om Melhus kommune og Gimse ungdomsskole

Melhus kommune har elleve grunnskoler, hvor elevtallet har vært mellom 2145 og 2199 de siste fem årene.

Oppvekst- og velferdsavdelingen hos Statsforvalteren i Trøndelag har etter sammenslåingen av Trøndelagsfylkene hatt to tilsyn med Melhus kommune. Begge ble gjennomført i 2019. Det ene var tilsyn med [«Ettervern og samarbeid mellom barneverntjenesten og NAV»](#), og det andre var [«Skolebasert vurdering»](#) med stedlig tilsyn ved Eid skole.

1.1.1 Elever og fokusområder ved Gimse ungdomsskole

Gimse ungdomsskole ligger i Melhus sentrum. Skolen har omtrent 375 elever og 45 ansatte. Hvert trinn ledes av en inspektør som «følger trinnet», og alle trinnene har minst én fast miljøterapeut. Hver klasse har to kontaktlærere, som omtales som «makker(par)». På nettidene sine, opplyser skolen om at deres «(...) arbeid bygger på trivsel, trygghet og tilhørighet for alle. Vi har sterkt fokus på klasseledelse og læringsmiljø, og de ansatte jobber i team som bærer preg av samarbeid til det beste for elevenes læring». Skolen har deltatt i Læringsmiljøprosjektet, og hadde første samling for de ansatte ved skolestart i august 2018. Fra oppstart til siste samling våren 2019, har de ansatte totalt hatt fem samlinger, men påfølgende etterarbeid og forberedelser til neste samling.

1.1.2 Faste møter ved Gimse ungdomsskole

Gimse ungdomsskole sin møtestruktur er en sentral del av hvordan skolen arbeider. Både i skolens dokumentasjon, og gjennom RefLex¹ (heretter omtalt som *egenvurderingen*), opplyser rektor og de ansatte om skolens faste møteaktivitet.

Faste møter ved Gimse ungdomsskole er følgende:

- Fellestid på torsdager for hele personalet.
- Trinnmøter på mandager og onsdager. I disse møtene er elevsaker fast på agendaen, og inspektøren på trinnet er ansvarlig for møtet. Alle tilknyttet de respektive trinnene, som kontaktlærere, faglærere og miljøterapeuter, deltar i møtene.
- Lederteam på tirsdager og torsdager. I disse møtene er elevsaker og skolemiljø fast på agendaen. Inspektørene og rektor er faste deltakere.
- Utvidet ledermøte på onsdager. I disse møtene deltar helsesykepleier, sosial- og spesialpedagogisk ansvarlig², i tillegg til lederteamet.
- Miljøterapeutmøte på onsdager. I disse møtene deltar skolens miljøterapeuter, og rektor og sosiallærer blir invitert ved behov.
- Lederteam med ungdomsteamet møtes etter oppsatt plan på onsdager, med en hyppighet på én gang i måneden.
- Fastdag PPT møtes etter oppsatt plan på torsdager, med en hyppighet på én gang i måneden.

1.2 Tilsystema og gjennomføringen av tilsynet

Temaet for tilsynet er «Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø». Vi har kontrollert følgende undertema:

1. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4.

Formålet med dette tilsynet er å kontrollere om kommunen, herunder skolen, oppfyller kravene i regelverket når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Vi har ikke sett på hvordan kommunen, herunder skolen, oppfyller andre krav i regelverket. I denne rapporten presenterer vi våre vurderinger og konklusjoner.

1.2.1 Prosessen rundt tilsynet

Vi åpnet tilsyn med Melhus kommune i brev av 08.02.2021. Vi gjennomførte førveiledningsmøte med alle kommunens grunnskoler den 17.03.2021. Den 08.04.2021, varslet vi om at det stedlige tilsynet ville finne sted på Gimse ungdomsskole. Kommunen leverte dokumentasjon til oss, inkludert egenvurderingen i RefLex, den 29.04.2021.

¹ RefLex er et nettbasert verktøy som skal gi barnehager, barnehagemyndighet, offentlige- og frittstående skoler og skoleeiere hjelp til å vurdere om egen praksis er i samsvar med regelverket.

² Sosial- og spesialpedagogisk rådgiver vil bli omtalt som *sosiallærer* i rapporten, da dette er den tittelen som blir brukt om vedkommende i skolehverdagen

Det stedlige tilsynet

Vi gjennomførte det stedlige tilsynet over to dager, den 20. og 21. mai 2021.

Vi startet med et åpningsmøte den første dagen for de ansatte som skulle delta i intervju. Vi gjennomførte deretter ett intervju med én elevgruppe, med to representanter fra hvert av trinnene. Vi gjennomførte deretter tre gruppeintervju med lærere fra hvert av de tre trinnene; hhv. gruppeintervju 8. trinn, 9. trinn og 10. trinn. Den andre dagen gjennomførte vi ytterligere to gruppeintervjuer; ett med ansatte med et særlig ansvar for skolemiljø, og ett med skolens ledergruppe, foruten rektor. Deretter intervjuet vi rektor, og avslutningsvis intervjuet vi skoleeier. Vi hadde ett møte med rektor og skoleeier etter det siste intervjuet, for å oppsummere dagene, fortelle om umiddelbare tanker knyttet til foreløpige positive funn, og informere om områder vi på det tidspunktet vurderte at vi ville måtte se nærmere på om var i tråd med regelverket.

1.3 Sentrale begreper i kontrollspørsmålene

I flere av kontrollspørsmålene er det stilt spørsmål om rektor «sikrer», «følger opp» eller «sørger for». Kravene om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for, viser til rektors plikt til å arbeide systematisk slik at kravene i loven blir oppfylt.

1.3.1 Rektor skal sikre

At rektor skal sikre at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at vi undersøker om rektor har bestemt en fast framgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Dette er nødvendig der regelverket gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet, slik at skolen selv må operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå fram i hver enkelt sak. Det er ikke et krav at framgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen. Rektor må i tillegg følge opp at de som jobber på skolen bruker framgangsmåten i praksis. Dersom skolen ikke har hatt saker der det har vært nødvendig å bruke framgangsmåten, undersøker vi om rektor har gjort det som er nødvendig for at framgangsmåten vil bli fulgt, når skolen får en slik sak.

1.3.2 Rektor skal følge opp

I noen tilfeller har ikke skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet, fordi framgangsmåten er gitt. At rektor skal følge opp at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må forsikre seg om at den bestemte framgangsmåten blir oppfylt i praksis på skolen. For deltemaet i dette tilsynet, er ikke spørsmålet om «rektor følger opp» en del av kontrollspørsmålene.

1.3.3 Rektor skal sørge for

At rektor skal sørge for at et krav blir oppfylt, betyr at oppgaven er av en slik art at det ikke er nødvendig med en fast framgangsmåte. Dette er for eksempel aktuelt i kontrollspørsmål 3: «Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?».

1.3.4 Spørsmål uten krav

Når kontrollspørsmålet ikke inneholder krav om at rektor skal «sikre», «følge opp» eller «sørge for», betyr det at vi ikke vurderer det systematiske arbeidet til rektor, men her vil vi bare vurdere om skolen oppfyller kravet i praksis.

1.4 Om tilsynsrapporten

Våre vurderinger i denne rapporten baserer seg på opplysninger som kommer frem i:

- ansattes vurdering av egen praksis på skolemiljøområdet via RefLex
- dokumentasjonen kommunen og skolen har sendt inn (se oversikt i vedlegg)
- intervjuene med elever, ansatte, rektor og skoleeier

Vår forståelse av skolens praksis, som vi presenterer under de ulike punktene i denne tilsynsrapporten, er derfor hentet fra disse tre overnevnte informasjonskildene. Om informasjonen framkommer i flere av de overnevnte kildene, vil vi ikke nødvendigvis gjenta dette for hver kilde. Vi påpeker at våre konklusjoner bygger på de tre konkrete kildematerialene nevnt over, og at konklusjonene våre bare tar utgangspunkt i status på det tidspunktet denne tilsynsrapporten er datert.

Selv om vi avslutter tilsynet, kan dere likevel uttale dere om rapporten, både vår beskrivelse av fakta, vår forståelse av loven, våre vurderinger og våre reaksjoner. Dersom dere mener rapporten inneholder feil, bør dere begrunne hvorfor. Vi vil vurdere om det er grunnlag for å endre innholdet i rapporten etter en eventuell uttalelse fra dere.

2 Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Aktivitetsplikten er beskrevet i opplæringsloven § 9 A-4.

Rektor har ansvar for at skolen jobber kontinuerlig og systematisk for å fremme helsen, miljøet og tryggheten til elevene, slik at plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø blir oppfylt, jf. oppl. § 9 A-3.

2.1 Elevens subjektive opplevelse

Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?

2.1.1 Rettslig krav

Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende.

2.1.2 Våre observasjoner

Egenvurderingen

I skolens egenvurdering svarer alle at elevens subjektive opplevelse legges til grunn for arbeidet med elevens skolemiljø. Gruppene kommenterer for eksempel at «[e]leven må tas på alvor».

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

I skolens «Rutine for aktivitet ved brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø» (heretter omtalt som *rutine for aktivitet*), står det at rutinen gjelder når en elev uttrykker at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Under «Arbeidsbeskrivelse» og «Mistanke» i samme rutine, står det framhevet at «[e]n elevs opplevelse av utrygghet eller mistriivsel på skolen **aldri** skal avvises!». I skolens «Rutine for dokumentasjon og behandling av klager på barnas miljø» (heretter omtalt som *rutine for dokumentasjon*), står det under «Arbeidsbeskrivelse» i punkt 5, at det er elevens subjektive opplevelse av det psykososiale miljøet som skal legges til grunn for vurdering av eventuelle tiltak. Dette kommer også fram av både skolens mal for aktivitetsplan, der «[h]va eleven forteller om sin opplevelse» er ett av fire punkter om under «Bakgrunn for saken», samt i malen for evaluering av aktivitetsplan (lagt fram i presentasjon brukt med personalet i en økt om læringsmiljøet den 24.04.2019).

I skolens «Oversikt over våre rutiner for trygt og godt skolemiljø – helhetlig skolevurdering (heretter omtalt som *oversikt over skolens rutiner*), står det at ved oppstart av nytt skoleår, gjennomgås begreper og definisjoner av *elevens subjektive opplevelse* for å få en felles forståelse blant alle ansatte.

Skolen har også lagt fram flere presentasjoner hvor det framgår at det er elevens egen opplevelse som er avgjørende, for eksempel en presentasjon for foresatte på 8. trinn den 05.09.2018. Skolen har i en presentasjon for personalet den 14.03.2018, vist til høringsnotatet om forslag til nytt kapittel om skolemiljø i opplæringsloven³, og sitert når det gjelder krenkelsesbegrepet; «Det avgjørende er om hendelsene kan oppleves plagsomme eller krenkende for eleven som blir utsatt for det».

Informasjon fra intervjuer

Vi fikk høre under intervjuene med elevene at det avhenger litt av hvilken lærer de snakker med, om de føler seg tatt på alvor. Elevene fortalte at hva en elev har gjort tidligere, «hvem du er», kan påvirke om de opplever seg tatt på alvor. Det ble også framstilt et skille på hva en elev for eksempel sa fra om; fysiske problemer kunne for eksempel bli tatt mer på alvor enn verbale eller nonverbale krenkelser, som kommentarer eller blikk. Elevene eksemplifiserte med at om en elev er «kjipt» mot en annen, så kan det ta tid før lærerne tar det på alvor, men er det alvorlig, som ved mobbing, blir elevene tatt på alvor.

Vi fikk høre under de ulike intervjuene med de ansatte at det som er avgjørende, er hvordan hver enkelt elev opplever å ha det. De informerte om at de alltid forsøker å få fram elevens versjon, og elevens tolkning av omgivelsene. Det ble uttalt at det som er reelt for eleven, er ufravikelig. Rektor uttalte at det faktisk at skolen ikke avfeier elevens opplevelse, bedrer elevens rettsikkerhet.

De ansatte fortalte om at de hadde fått kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som er avgjørende for om eleven har det trygt og godt, gjennom ulike planleggingsdager, i fellestid, og ved faste gjennomganger av opplæringsloven kapittel 9A hvert år, også på høstens foreldremøter. Selv om de felles gjennomgangene, og det øvrige arbeidet og drøftingene rundt hva begrepet «elevens subjektive opplevelse» innebærer gikk igjen, ble det gjentatt i alle intervjuene at dette er naturlig for de ansatte; «det sitter i ryggmargen vår». De viste også til fokus på dette i samarbeid med pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) i Læringsmiljøprosjektet. Videre informerte de ansatte om at dette også blir løftet i arbeidet med enkeltsaker; hva tenker eleven selv, og hvordan opplever hen situasjonen?

2.1.3 Våre vurderinger

Statsforvalteren vurderer at det er positivt at skolen fremhever i sin rutine for aktivitet at den gjelder når eleven uttrykker at den ikke har det trygt og godt, og at det er framhevet at en elevs opplevelse aldri skal avvises. Videre vurderer vi at det er flere momenter som taler for at alle som jobber på skolen, har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø. Dette gjelder både at det er et punkt i skolens mal for aktivitetsplan om hva eleven selv forteller om sin opplevelse, at det framkommer i arbeidsbeskrivelsen i rutinen for dokumentasjon, samt at hva som ligger i begrepet *elevens subjektive opplevelse*, blir drøftet med personalet i starten av hvert skoleår.

Videre vurderer vi at det vi fikk høre i intervjuene, taler for at alle som jobber på skolen har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et

³ <https://einnsyn.mgk.no/Innsyn/RegistryEntry/ShowDocumentFromDmb?registryEntryId=126178&documentId=201390>

trygt og godt skolemiljø. Vi nevner i den forbindelse det faktum at skolen har jobbet både med hva begrepet faktisk betyr, og at dette ble gjentatt i samtlige intervjuer av de ansatte. Videre er et viktig moment at dette er tema på planleggingsdagene hver høst, at det blir tatt opp i fellestid jevnlig, samt at de ansatte blir påminnet dette når rektor snakker om elevens subjektive opplevelse på høstens foreldremøter.

Det som imidlertid taler imot at alle som jobber på skolen har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø, er at det framgikk av elevintervjuet at deres opplevelse av å bli tatt på alvor, kunne variere ut ifra hvilken voksen de snakket med, og hvilken elev det var som sa ifra om noe. Vi vurderer videre at det elevene informerte vedrørende *hva* de sa fra om, kunne være avgjørende for om de opplevde seg tatt på alvor, som et moment som kan tale imot at alle som jobber på skolen har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

Når vi skal vurdere om skolens praksis er i tråd med loven, skal vi legge det faktum som er mest sannsynlig til grunn. Med bakgrunn i skolens dokumentasjon, svarene i egenvurderingen, samt informasjon fra intervjuene med de ansatte, og de fleste elevene, legger vi til grunn at det er mest sannsynlig at de ansatte har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø. Vi bemerker imidlertid at det er helt sentralt for elevene, at samtlige opplever seg tatt på alvor av alle som arbeider på skolen, uavhengig av hvilken elev sin opplevelse det gjelder, hva som er bakgrunnen for opplevelsen (fysiske krenkelse vs. mindre synlige krenkelser som blikking eller utestenging), eller hvilken voksen de snakker med, eller eventuelt blir observert av.

2.1.4 Konklusjon

Statsforvalteren konkluderer med at det er overveiende sannsynlig at alle som jobber på skolen, har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

2.2 Plikten til å følge med

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet?

2.2.1 Rettslig krav

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. De skal følge spesielt godt med på sårbare elever. De må skaffe seg informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. De som arbeider på skolen skal dokumentere hvordan de følger med. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal følge med, og følge opp at det blir gjort.

2.2.2 Våre observasjoner

Følge med generelt på elevene

Egenvurderingen

I egenvurderingene svarer alle «ja» på at de har fått kompetanse til å gjenkjenne tegn på en elevs utrygghet og manglende trivsel. Det framgår av kommentarene at temaet har gått igjen på gjentatte trinnmøter, fellesmøter, og planleggingsdager, med blant annet casearbeid og work shops. Likevel kommenteres det at nyansatte ikke automatisk har fått opplæring i dette, og noen skriver at en del fortsatt oppleves om uklart.

Videre svarer 3 av 4 grupper bekreftende på at alle som jobber på skolen alltid følger med på elevene. Da den ene gruppen skulle utdype hvorfor de ikke svarte «ja» på dette spørsmålet, viste de til at de synes det er vanskelig på grunn av bruken av ordet «alltid», at de gjør sitt beste, men at de ikke alltid har mulighet til det, blant annet på grunn av ressursituasjonen. Videre i egenvurderingen svarer alle «ja» på at de innhenter informasjon om hvordan elevene generelt opplever skolemiljøet. Her kommenterer gruppene at skolen gjennomfører både anonyme og ikke-anonyme elevundersøkelser, MOT-undersøkelser, kontaktlærere gjennomfører elevsamtaler minst to ganger i skoleåret, samt andre ikke-planlagte samtaler. Videre vises det til Spekter, observasjoner, loggskrivning, og sosiogram. Det vises også til samtaler med foresatte som en måte å følge med på elevene.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

Skolens innsendte dokumentasjon viser at skolen har minst to elevsamtaler med elevene i løpet av året. I skolens oversikt over rutiner, står det at de planlagte elevsamtalene er med skriftlig skjema, og at skolen gjennomfører korte og jevnlig samtaler med elevene oftere enn de to planlagte samtalene. I eksempel på mal for elevsamtale, er ett av spørsmålene om elevenes trivsel. I skolens oversikt over rutiner, framkommer det også at det gjennomføres utviklingssamtaler med foreldrene to ganger i året, hvor eleven deltar i deler av samtalen.

I skolens rutine for aktivitet, og i andre dokumenter skolen har sendt, står det at følge med-plikten gjelder for alle ansatte, herunder driftsleder og renholdere. Under «Arbeidsbeskrivelse» og «1. Mistanke» i samme rutine, står det flere eksempler på hvordan de ansatte kan følge med. Om ansattes observasjon i friminutt, står det for eksempel spesifisert at «(...) plikten til å følge med innebærer å være årvåken og aktivt observere hvordan elevene agerer hver for seg og seg imellom». Når det gjelder inspeksjonsplanen, vises det i skolens oversikt over rutiner til at planen gjennomgås med alle ansatte ved oppstart av nytt skoleår, inkludert renholdere, driftsleder og merkantilt ansatte. Dette gjelder både innholdet i inspeksjonsplanen, samt «(...) særskilt områder innvendig/utvendig». Skolen har sendt eksempel på 9. trinnets inspeksjonsplan. Der framgår det at navngitte ansatte har ansvar i bestemte friminutt, samt før og etter skolestart. I tillegg står det at det er mellom to og tre reserver hver dag. Av områder som dekkes, framgår det av planen for 9. trinn at dette både er inne, ute og i garderoben. I forsterket inspeksjonsplan står det også en vaktinstruks. I denne framgår det hva den som har vakt skal gjøre, og i hvilke områder den skal gå.

I skolens utviklingsplan står det at kontaktlærere setter av tid til å gjennomføre elevundersøkelsen og ikke-anonym trivselsundersøkelse, og at ledelsen setter av møtetid

til å bearbeide resultatene. At skolen beskriver og vurderer resultatene, framkommer også av oppsummeringen av skolevurderingen 2020-2021.

I Melhus kommunes serviceerklæring for grunnskolene i kommunen, står det at de har rutiner som sikrer god overgang mellom barnehage og skole, og de ulike trinnene i grunnopplæringen.

Informasjon fra intervjuer

Under intervjuene fikk vi høre at planleggingsdager på starten av året, samt underveis i skoleåret, for eksempel ved arbeid med Læringsmiljøprosjektet, blir brukt til å snakke om hva som kan kjennetegne at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Videre fikk vi høre at de som arbeider på skolen både har sett filmserier og arbeidet med diskusjonsoppgaver og caser knyttet til det å gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rutinen med at rektor informerer renholdere og driftsleder om deres plikt til å følge med, samt det å vite hva de skal se etter, blir opplyst om i flere av intervjuene. Det blir stilt spørsmål vedrørende hvor god rutinen er knyttet til vikarer. Rektor informerte imidlertid om at skolen løser nesten 100 % av vikarbehovet gjennom egne ansatte, ved at alle har en viss andel av stillingen sin avsatt til vikararbeid. Hvis det kommer en vikar som skal være over en periode, har rektor en oppstartsamtale med vedkommende, hvor han gir konkret informasjon om hva som forventes knyttet til aktivitetsplikten. I tillegg har skolen utarbeidet et hefte i OneNote som vikarer får tilgang til. Videre informerte ansatte om at eventuelle vikarer og studenter også blir ivaretatt på trinn, fordi «(...) mange er flinke til å ta seg av de som kommer inn». De fortalte videre om at denne kulturen, som også omfatter uformelle samtaler mellom makkerparene, kolleger på trinn, samt kollegaveiledning og faglige diskusjoner i plenum, fører til at de som arbeider på skolen informerer hverandre om det de observerer eller får mistanke om eller kjennskap til på andre måter. På denne måten vurderte de ansatte at de var bedre rustet til å følge med på elevene.

Når det gjelder framgangsmåter for å følge med på elevene generelt, fikk vi informasjon om at den første utviklingssamtalen i 8. klasse foregikk uten eleven, for slik å sikre at foresatte kunne informere om sitt barn. I tillegg var det rutine at makkerparet, altså de to kontaktlærerne i klassen, begge deltok på alle samtalene i starten av 8. klasse. Vi ble opplyst om at trivsel for øvrig er et tema på alle elev- og utviklingssamtalene. Videre i 8. klasse, ble vi informert om at alle lærerne er ute i alle friminutt i starten av året for å bygge relasjoner til elevene, og for å følge med på hvordan de har det. I tillegg spiser de ansatte med elevene i denne perioden. Om inspeksjonen som ansatte har, fikk vi høre flere ganger at da nåværende rektor startet på skolen, ble det satt mer fokus på dette, og at de ansatte bruker gule vester når de har inspeksjon. Videre fortalte de ansatte at arbeidsrommene deres er i elevenes areal, og at dette også gir ansatte som ikke har inspeksjon, en mulighet til å fange opp om noe skjer, samt at det gir «en god finger på pulsen». Vi ble opplyst om at uteområdene er avgrenset til det enkelte trinn, og at dette gjør det trygt og oversiktlig. Videre når det gjelder inspeksjon, vurderte de vi snakket med at de har gode rutiner for dette, og at det alltid er en voksen som tar imot elevene om morgenen på flere trinn, og noen i garderoben etter skolen. Det er en bevissthet rundt at lærerne ikke forlater klasserommet, og at de forsøker å være i klasserommet før elevene om morgenen og etter friminutt. Dette kan imidlertid bli utfordrende hvis læreren har hatt inspeksjon ute, ble vi fortalt. Vi ble videre informert om at siden det er miljøarbeidere på hvert trinn, kunne disse også brukes til å følge med på elevene generelt.

Av andre framgangsmåter å følge med på elevene generelt, fikk vi informasjon om møter tilknyttet overgangen mellom barneskolene og Gimse ungdomsskole, overføringsmøter mellom gammel og ny kontaktlærer i forbindelse med denne overgangen, rutine for å lese seg opp på elevmappene i arkivrommet ved skolestart, relasjonskartlegging, reserveordning i forbindelse med inspeksjon og fravær blant ansatte, generelle screeninger i for eksempel Microsoft Forms for å kartlegge hvordan elevene har det i klassene, utover de faste undersøkelsene som Spekter, humørbarometer, og «patroljeinspeksjon». Sistnevnte er en ordning der ansatte har det på sin timeplan å gå rundt på skolen for å fange opp elever som er utenfor klasserommet i undervisningstiden. Rektor informerte om at de bruker 47 ekstra timer på tilsyn for å følge med på elevene på denne måten.

Én arena hvor de ansatte møtes som ble løftet fram i alle intervjuene, var trinnmøtene. De ansatte møtes til trinnmøter to dager i uka, og i denne tiden er informasjon om elever fast post. De ansatte informerte om at inspektørene deltok med sine respektive trinn, og at rektor ofte også deltok. Det ansatte hadde plukket opp siden sist trinnmøte angående hvordan elevene har det, informerte de at blir tatt opp i dette forumet.

Følge spesielt godt med på særskilt sårbare

Egenvurderingen

I egenvurderingene svarer alle bekreftende på at de er kjent med hvilke forhold som kan gjøre en elev særskilt sårbare. Videre har 3 av 4 grupper svart «ja» på om de følger spesielt godt med på de særskilt sårbare elevene. Av kommentarene til gruppen som svarte «nei» på dette spørsmålet, fremgår det at det er bortimot umulig å alltid følge med på dette, og at det er veldig mange særskilt sårbare elever på trinnet, men at de virkelig prøver å få dette til.

Det fremgår videre i kommentarene til egenvurderingen at de særskilt sårbare elevene ofte er tema på trinnmøter, både med tanke på å dele informasjon, inkludert informasjon om hvordan de skal følge med på disse elevene. Det blir også vist til overføringsmøter mellom barneskole og ungdomsskole som en kilde til informasjon.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

Skolens innsendte dokumentasjon viser at elevsaker og godt skolemiljø ligger fast som tema både på trinnmøter to dager i uken, samt i lederteam to ganger i uken. Videre framkommer det at samarbeidet med PPT, jf. «Rutine for kontakt og samarbeid med andre enheter: PPT, helsestasjon og barnevern» (heretter omtalt som *rutine for samarbeid andre enheter*), framgår det at PPT har en fast dag i måneden på skolen, hvor skolen kan søke råd på system- og/eller individnivå.

I skolens rutine for aktivitet, og i andre dokumenter skolen har sendt, står det at følge med-plikten gjelder for alle ansatte, herunder driftsleder og renholdere. Videre står det at alle ansatte har et ekstra ansvar for «(...) å ivareta elever med en særskilt sårbarhet», men det framkommer ikke i dette dokumentet hva slik ivaretagelse består av. I oversikten over skolens rutiner, står det at det er særlig fokus på de særskilt sårbare elevene i august og januar med alle ansatte. Det framkommer imidlertid ikke hvordan dette foregår. I samme dokument, står det at ved oppstart av nytt skoleår, gjennomgås begreper og definisjoner av særskilt sårbare barn for å få en felles forståelse blant alle ansatte. Skolen har også sendt et dokument med påstander til casejobbing rundt særskilt sårbare barn, som personalet har brukt for drøftinger og dialogspill i fellesskap.

Skolen har videre sendt en forsterket inspeksjonsplan, hvor det framgår navn på ansatte som har vakt, og navn på ansatte som har «assisterende vakt» i enkelte friminutt.

Informasjon fra intervjuer

Når det gjelder informasjon som kom fram i intervjuene, viste de ansatte en bred forståelse for begrepet særskilt sårbarhet. De fortalte om ulike forhold som kan påvirke om en elev er å anse som særskilt sårbar, både på skolen, i hjemmet og/eller på fritiden. I de ulike intervjuene framkom også eksempler på hva de ansatte anså som særskilt sårbarhet, som både omhandlet pedagogiske, helsemessige og sosiale behov hos elevene.

Når det gjelder framgangsmåte for å følge med på elever som er å anse som særskilt sårbare, ble overføringsmøtene med barneskolene nevnt som sentrale for å fange opp elever som ble ansett for å være særskilt sårbare på barneskolen. Metoder de ansatte bruker for å følge med på elevene generelt, ble også løftet fram på spørsmål som omhandlet det å følge spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet; forsterket inspeksjon med observasjoner, oppstartstid hver dag, observasjoner ved miljøterapeuter, samt kontaktlærernes samarbeid med disse, makkerparenes kultur for samarbeid og kontinuerlige drøftinger, patruljeinspeksjon, og at begge kontaktlærere er til stede på første samtale med foresatte på 8. trinn med fokus «hva bør vi vite om ungen deres?». Videre fikk vi informasjon om at rektor eller inspektører også gir miljøterapeutene «oppdrag», for å følge spesielt godt med på enkeltelever eller områder med større risiko for krenkelser i perioder. Vi fikk også høre om samarbeid med støtteapparatet, som helsesykepleier og ungdomsteamet.

Når det gjelder det å fange opp om elever blir særskilt sårbare i løpet av et skoleår, fortalte de ansatte om rutiner knyttet til fravær, som de vurderte at kunne være et tegn på sårbarhet. Vi fikk høre om hyppig kontakt med foresatte både per telefon og Vigilo, og oppfølgingsmøter med hjemmet i den forbindelse. I intervjuene gikk det igjen at trinnmøtene jevnlig blir brukt for å diskutere og informere om for eksempel elever som har endret atferd, at de ansatte kan tolke dette som et tegn på en sårbarhet som oppstår av en eller annen årsak, og at de dermed følger ekstra godt med på disse. Videre ble vi informert om at det som framkommer av drøftelser på trinnmøter vedrørende særskilt sårbare elever, blir løftet i lederteam påfølgende dag. Informasjon som blir vurdert at alle ansatte trenger informasjon om, blir videre tatt opp i fellestiden, der for eksempel måter å følge med på, og gripe inn overfor enkeltelever, kan være aktuelt å snakke om. Vi fikk høre at det er en bevissthet knyttet til hva slags informasjon om elevene som blir gitt i en slik situasjon, og at personlige opplysninger holdes tilbake for å ivareta elevens rett til privatliv. Rektor fortalte at han i tillegg til å ha jevnlig samtaler med renholderne, også har spesifikk dialog knyttet til spesielle områder å følge med på, samt navngitte elever det er viktig å følge spesielt godt med på.

Hvordan skolen dokumenterer at de følger med

Egenvurderingen

I egenvurderingene svarer alle bekreftende på at de dokumenterer hva som blir gjort for å følge med. Av kommentarene til egenvurderingen fremgår det at samtaler og diskusjoner rundt enkeltelever blir dokumentert. De opplyser videre at det skrives referat fra møter, og at det skrives logger rundt enkeltelever. Observasjonsskjema, møtereferat og Vigilo oppgis som andre måter skolen dokumenterer at de følger med på elevene.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

Skolen har sendt eksempel på mal for elevsamtalen som gjennomføres to ganger i året. Skolen viser ikke til hvordan de andre, mer uformelle samtaler, blir dokumentert. Skolen viser heller ikke hvordan utviklingssamtalene blir dokumentert.

Det kommer videre ikke fram av skolens innsendte dokumentasjon hvordan drøftinger om elever, og eventuelle særskilt sårbare elever, blir dokumentert på trinnmøter, lederteam eller den faste dagen med PPT.

Informasjon fra intervjuer

Under intervjuene får vi høre at det lages sakslister til trinnmøtene, der ansatte kan skrive om saker de ønsker at skal drøftes, for eksempel knyttet til observasjoner de har gjort av grupper som helhet, eller enkeltelever. De ulike trinnene har også ulike rutiner for å dokumentere hvordan de følger med på klassene generelt, fra fysiske loggbøker knyttet til en klasse, til mapper i OneNote.

For å dokumentere hvordan de ansatte følger spesielt gode med på sårbare elever, fortalte flere om loggbøker for enkeltelever som ligger på kontaktlærers pult, der ansatte som har observert noe, noterer dette der. Videre er elevsaker, herunder særskilt sårbare elever, også et tema på trinnmøtene som nevnt over, og fra disse møtene skrives det referater. Referatene er i seg selv tilgjengelige for rektor gjennom OneNote, og i tillegg får rektor denne informasjonen ved at inspektørene deltar på trinnmøter, og påfølgende dag på lederteam. Vi fikk også høre om hvordan skolen dokumenterer i logger for enkeltelever der elevene ikke hadde egen aktivitetsplan, og at det blir dokumentert direkte i elevens aktivitetsplan der dette eksisterer, samt i elevens elevmappe.

Elevenes opplevelse av hvordan de som arbeider på skolen følger med

I elevintervjuet fortalte elevene at det er en del vandring på gangene når det er undervisning. Dette har vært et problem en stund, og dermed har det blitt en regel at kun én elev fra hver klasse har lov til å gå på do om gangen. Likevel opplever elevene at denne regelen avhenger litt av hvilken lærer det er som har undervisningen. Elevene fortalte videre at skolens inspektører av og til går i gangene for å følge opp dette, og at det har blitt bedre fordi lærerne har tatt grep.

Elevene fortalte om ulik praksis på trinnene når det gjelder det å ta imot elevene ved inngangsdørene og garderobene om morgenen. På ett trinn, opplever elevene for eksempel at det står noen ute på skoleplassen før skolestart også, og at en voksen står i gangen i langfrie, for å sjekke om alle går ut. Et annet trinn fortalte om en praksis der lærere som er ute, går inn i skolebygget for å sjekke om alle elevene har gått ut. Elevene opplyste om at de voksne har på seg gul vest når de har tilsyn, men ikke alle trinnene vet om de ville funnet noen ute med gul vest om de hadde hatt behov for hjelp.

Når det gjelder risikoområder, fortalte elevene om at de voksne tilpasser tilsynet sitt etter observasjoner og hendelser som gjøres fortløpende. For eksempel fortalte de om situasjoner som har oppstått ved den videregående skolen like ved, og at lærerne på bakgrunn av disse situasjonene har fulgt med ekstra i dette området i ettertid. En annen tilpasning elevene fortalte om, var én klasse som hadde «klasseterapitime», for å arbeide med klasse miljøet og følge med på hvordan elevene i klassen hadde det. Elevene fortalte at dette hadde hatt positiv effekt, fordi elevene også ble mer åpne, og lærerne klarte å følge enda bedre med.

Elevene informerte om at kontaktlærerne ofte var gode på å følge med, og at disse tok mer initiativ til kontakt med elevene for å følge med på hvordan de har det, enn lærere som ikke er kontaktlærere. På ett trinn var de ikke så vant med at lærerne spurte hvordan de har det, og at dette kunne føre til at de ikke torde å fortelle når de først fikk spørsmålet. Elever fra et annet trinn, fortalte at lærerne er gode til å vise at de bryr seg om elevene, og at de ofte kan hadde korte og uformelle samtaler med lærerne sine fordi de spør hvordan det står til.

2.2.3 Våre vurderinger

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, på generelt grunnlag, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø?

Vi vurderer at det er positivt at det er en presisering av hvem som er omfattet av aktivitetsplikten i skolens rutine for aktivitet, og at gjennomgangen inkluderer alle som er omfattet av aktivitetsplikten. Vi vurderer at skolens arbeid knyttet til å være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø som positivt. At dette gjøres i starten av hvert skoleår, samt fortløpende i løpet av skoleåret, bekreftes i intervjuene.

Vi vurderer videre at skolen har et helhetlig system for å følge med på elevene generelt gjennom faste rutiner. Vi vil her trekke fram overføringsmøter mellom barneskolene og Gimse ungdomsskole, samt møter mellom gammel og ny kontaktlærer i denne forbindelse. Videre gikk det fram av intervjuene at det er en rutine for å lese elevens mapper på planleggingsdagene ved skolestart. Vi trekker videre fram skolens rutiner for inspeksjon, og at inspeksjonsplanene justeres etter der det er behov. Dette er opplysninger som bekreftes av flere kilder. At skolen har vurdert at det er behov for at ansatte bruker tid når det er undervisning på å følge med på elevene som går ut av klasserommene, vurderer vi er et moment som bygger opp under vår vurdering knyttet til dynamiske planer som endres etter behovene. Vi finner det videre positivt at det framgår av inspeksjonsplanen for 9. trinn at garderoben er et av områdene de voksne skal følge med på, da dette ofte er et område som kan innebære en risiko for at krenkelser kan finne sted. Vi bemerker imidlertid at denne praksisen ikke er lik på de tre trinnene, og at dette ble løftet fram som en mangel på trinn der dette ikke er rutine. At det er satt opp reserver for de som har inspeksjon, finner vi at sannsynliggjør at det alltid er noen som kan følge med på elevene. Vi bemerker imidlertid at det ble stilt spørsmål i intervjuene til oppfølgingen av fravær, og at reserveordningen muligens fungerer bedre i teorien enn i praksis. Likevel vurderer vi at rektors, og inspektørens oppfølging av vikarer og nyansatte, samt at det er en tydelig kultur for å si ifra til hverandre, sannsynliggjør at rutiner for inspeksjon blir overholdt. Videre finner vi det positivt at skolen har en vaktinstruks med klare forventninger til de ansatte.

Utover overføringen fra barneskolen til ungdomsskolen, samt skolens inspeksjonsplaner og «patruljeinspeksjon» i undervisningstimene, vurderer vi at rutiner for ulike kartlegginger bidrar til at de som arbeider på skolen følger med på elevene generelt. Vi nevner i denne forbindelse for eksempel at gjennomføring av Spekter ligger i årshjulet, og at trinnene ofte supplerer denne med andre undersøkelser, for eksempel i Microsoft Forms, for å følge med på elevene. Informasjonen vi fikk i intervjuene om at alle klassene setter av 10 minutter av første time hver dag for god oppstart, vurderer vi også bidrar til at de ansatte kan følge med på elevene.

At ledelsen setter av møtetid til å bearbeide resultatene fra elevundersøkelsen og den ikke-anonyme trivselsundersøkelsen som blir gjennomført, vurderer vi at bidrar til at rektor sikrer at slike undersøkelser for å følge med, blir gjennomført, samt at det taler for at rektor følger opp at dette blir gjort. Dette blir videre forsterket av at det framkommer av den helhetlige skolevurderingen.

Når det gjelder informasjon gitt fra elevene, framkommer det at noen av dem opplever at hvordan det følges med, kan avhenge av hvilken voksen det gjelder, men at kontaktlærerne er gode på å følge med. Vi vurderer dette som et moment som taler imot at de som arbeider på skolen følger med på elevene generelt. Likevel vurderer vi at det er naturlig at de som elevene opplever at er tette på dem, kontaktlærerne, vurderes av elevene som bedre til å følge med på dem, enn andre ansatte. Elevene løfter også fram at det er ulikheter på trinnene, og vi vurderer at dette kan være en svakhet i skolens rutiner. Vi vurderer elevens utsagn om at det har blitt bedre med vandring i undervisningstiden, fordi de voksne har tatt grep, som et moment som taler for at de som arbeider på skolen følger med på elevene. Det samme gjelder informasjonen de ga om at inspeksjonen blir endret i tråd med de behovene som foreligger.

Et tungtveiende moment i vår vurdering, er sammenhengen mellom trinnmøter og lederteam, og hvordan dette sannsynliggjør at rektor både sikrer og følger opp at de ansatte følger med på elevene. Vi begrunner dette med at det er trinnmøter på mandager og onsdager, hvor både miljøterapeuter og inspektører deltar, og at lederteamet møtes tirsdager og torsdager. Vi vurderer at dette sikrer at ting som blir tatt opp på trinn, blir løftet til lederteam påfølgende dag. I tillegg blir det skrevet referat fra disse møtene, noe som vi vurderer at sannsynliggjør at rektor følger opp at de som arbeider på skolen skaffer seg informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet.

Delkonklusjon:

Statsforvalteren konkluderer med at det er overveiende sannsynlig at rektor sikrer at alle som jobber på skolen, på generelt grunnlag, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet?

Vi vurderer det som svært positivt at de ansatte gjennomgår begrepet særskilt sårbare barn ved oppstart av nytt skoleår. Dette, samt casejobbingen med drøftinger og dialogspill, vurderer vi at kan bidra til at ansatte på skolen har en felles forståelse for hva begrepet innebærer. Det er en forutsetning å vite hvem som er særskilt sårbar til et hvert tidspunkt, for å kunne følge spesielt godt med på disse elevene, og skolens arbeid med begrepsforståelser bidrar til å sannsynliggjøre at de følger spesielt godt med på disse elevene.

Rutinene i forbindelse med overgangen fra barneskolen til Gimse ungdomsskole, vurderer vi at er et moment som taler for at de som arbeider på skolen følger spesielt godt med på særskilt sårbare elever. Det samme gjelder fokuset når disse elevene starter i 8. klasse, og vi vurderer at den økte inspeksjonen bidrar til å sannsynliggjøre dette. Vi bemerker at flere informerte i intervjuene at prosessen med å lese elevmappene kunne oppleves kaotisk, og at et bedre system rundt denne prosessen, kunne bedret forutsetningene for å plukke opp relevant informasjon om enkeltelever gjennom deres elevmapper. Rektor

informerte imidlertid om at elevmappene vil komme i Vigilo til høsten, og at dette vil gjøre informasjonen tilgjengelig for de ansatte uten å stå i kø på arkivrommet.

Videre vurderer vi det faktum at elevsaker er faste saker på både trinnmøter og lederteam som positivt for å kunne følge spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet. Vi vurderer at dette sannsynliggjør at de ansatte fortløpende kan fange opp om en elev blir særskilt sårbar. Videre vurderer vi de ansattes bevissthet knyttet til endring i atferd som et moment som taler for at de kan fange opp om en elev blir særskilt sårbar i løpet av et skoleår.

Vi vurderer videre at skolens forsterkede inspeksjonsplan taler for at det blir fulgt spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet. Dette, sammen med patruljeringen i timene, vil etter vår vurdering sannsynliggjøre at de ansatte kan følge spesielt godt med på særskilt sårbare elever. Vi vektlegger også makkerparene og deres samarbeid, samt sosiallærer og miljøterapeutenes rolle, og deres særlige fokus på å følge spesielt godt med på særskilt sårbare elever, i den helhetlige vurderingen av lovkravet.

På samme måte som vurderingen av om de som arbeider på skolen følger med på elevene generelt, er sammenhengen mellom trinnmøter og lederteam sentral også her. Dette gjelder både informasjon til rektor, men også hans mulighet til å følge opp hvordan de ansatte følger spesielt godt med på særskilt sårbare elever. At rektor kan bli invitert og delta på møtene med miljøterapeutene ved behov, vurderer vi som positivt. Når det gjelder de møtene han ikke deltar på, vurderer vi at det er et moment som taler imot at han får fulgt opp dette på bakgrunn av at det ikke skrives referat fra disse møtene. Det kan likevel hende at informasjonen når rektor gjennom den faste rutinen med trinnmøter og lederteam. Videre informerte flere miljøterapeuter om at de skrev notater etter samtaler med elever, noe som også bidrar til å sannsynliggjøre at rektor kan følge opp dette arbeidet.

Delkonklusjon:

Statsforvalteren konkluderer med at det er overveiende sannsynlig at rektor sikrer at alle som jobber på skolen, følger spesielt godt med på sårbare elever.

2.2.4 Konklusjon

Statsforvalteren konkluderer med at det er overveiende sannsynlig at rektor sikrer at alle som arbeider på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet.

2.3 Plikten til å gripe inn

Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?

2.3.1 Rettslig krav

Plikten til å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse en utfrysningssituasjon. Alle som jobber på skolen,

skal ha nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Det skal dokumenteres hvordan det gripes inn. Rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser.

2.3.2 Våre observasjoner

Egenvurderingen

I egenvurderingene svarer alle «ja» på at de er kjent med hvordan de skal gripe inn mot krenkelser, og at alle alltid griper inn mot krenkelser. Vedrørende om de dokumenterer inngripener, svarer 3 av 4 grupper bekreftende på at de gjør dette. Når gruppen som svarer «nei» på dette spørsmålet kommenterer dette, skriver de blant annet at mange ting løses uten at det dokumenteres, men at det ved alvorlige hendelser som utløser møter i etterkant som regel dokumenteres i notater eller referater.

Videre fremgår det av kommentarene til egenvurderingen at de blant annet har jobbet med ulike caser knyttet til hvordan de skal gripe inn, og at de alltid griper inn.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

I skolens rutine for aktivitet står det at det skal være lav terskel for å bry seg om hva elevene holder på med, og at alle ansatte skal gripe inn mot krenkelser. I skolens arbeidsløype for aktivitetsplikt, står det alle ansatte har en plikt til å gripe direkte inn ved krenkelser, og at «[f]ysisk makt eller krenkelser av elever ikke er tillatt (...)», samt at ansatte ikke er forpliktet til å utsette seg selv for fare.

Informasjon fra intervjuer

I intervjuene fikk vi høre at ansatte har en felles forståelse av hva det å gripe inn betyr gjennom mange eksempler; fra å gripe inn mot blikking, verbale kommentarer, baksnakking i en digital chat, til fysiske krenkelser og slåsskamper. Vi fikk høre at det å gripe inn kunne bety at man gir en reaksjon, eller at man stopper noe med en gang.

Når det gjelder hvordan rektor sørger for at alle som arbeider på skolen griper inn mot krenkelser, fikk vi høre at dette blir gjennomgått på planleggingsdager, at de har drøftet med caser og øvd med rollespill, at nye lærere får informasjon om dette ved oppstart, at det har vært veiledet på dette i læringsmiljøprosjektet, samt seminarer som alle i kommunen har deltatt på. Videre ble det sagt at de ansatte har det i ryggraden, at det ligger en gjensidig forventning til hverandre om at alle voksne skal gripe inn, og at det ikke skilles mellom «mine» og «dine» elever. Vi fikk høre om et eksempel med en slåsskamp som ble observert av en ansatt, hvor denne varslet andre ansatte på Teams, slik at mange kom ut for å hjelpe til med inngripenen med en gang. Det ble sagt at det er lav terskel for å be hverandre om hjelp. Det ble også beskrevet at en ansatt veiledet en annen ansatt etter endt undervisning om en situasjon den ene voksne mente at den andre burde grepet inn i. At det er kultur for slik veiledning på skolen, ble bekreftet i flere intervjuer.

I elevintervjuet fortalte elevene om eksempler der noen voksne hadde observert en slåsskamp, og at de «kjapt hadde løpt inn og stoppet den». De fortalte også om en gang det ikke var voksne i nærheten, men der elevene hentet voksne, som deretter grep inn for å stoppe slåsskampen som pågikk. Elevene var enige i at de trodde at alle voksne ville prøvd å gjøre noe om de observert en situasjon der de skulle grepet inn. Likevel

informerte noen elever om at det kunne avhenge av hvilken voksen som observerte noe, og at noen voksne kanskje ville ha avventet en inngripen for å se om situasjonen sluttet av seg selv. Elevene fortalte også om at terskelen for enkelte voksne for å gripe inn, for eksempel overfor kommentarer, ofte var for høy etter elvenes vurdering.

Når det gjelder dokumentasjon av inngripener, blir anmerkningsboken nevnt, og at denne brukes for å følge med og se mønster over tid, i tillegg til dokumentasjonsverktøy. Ansatte fortalte også om at loggbøker og aktivitetsplaner blir brukt for enkelte der dette eksisterer, hvis ikke blir det skrevet i egne notater for involverte elever. Melding i Vigelo for foresatte, kan også bli brukt som en måte å dokumentere på, sa de ansatte. En gruppe informerte om at flere ansatte bruker EQS for å dokumentere, men at de ansatte burde bli bedre på å skrive avvik i dette systemet, der for eksempel en elev har blitt skadet, blitt utsatt for trusler, der slåsskamper har forekommet, eller der en elev har vært voldelig mot en lærer.

2.3.3 Våre vurderinger

Vi vurderer det som positivt at aktivitetsplikten, herunder plikten til å gripe inn, blir gjennomgått med alle ansatte, inkludert den utvidete kretsen med renholdere og driftsleder. At skolen arbeider med caser for eksempel, vurderer vi videre at sannsynliggjør at ansatte har en felles forståelse av hva en krenkelse det skal gripes inn mot er. Vi vurderer at arbeidsløypa for aktivitetsplikten, med presisering av hvilke inngripener som omfattes av plikten, sannsynliggjør at det ikke gripes inn på en krenkende måte. Videre finner vi at kulturen som beskrives med at det er rom for å veilede hverandre knyttet til gripe inn-plikten, bidrar for å sannsynliggjøre at de ansatte griper inn overfor krenkelser.

Når det gjelder informasjon som framkom under intervjuet med elevene, vurderer vi at denne både taler for og imot at de ansatte griper inn. Det at noen elever opplever at det er avhengig av hvilken voksen som for eksempel observerer noe, eller at hva slags krenkelser det er snakk om, og at dette var faktorer som kunne avgjøre om den voksne grep inn, taler imot at alle som jobber på skolen griper inn og umiddelbart stopper ulike krenkelser. Videre kan dette tyde på at ikke alle har nulltoleranse mot krenkelser, som for eksempel kommentarer. Det var likevel en enighet i elevintervjuet at alle trodde at hvis en ansatt hadde sett «noe», så hadde hen grepet inn, og dette taler for at det gripes inn.

Når vi skal vurdere om skolens praksis er i tråd med loven, skal vi legge det faktum som er mest sannsynlig til grunn. Som i vurderingen av det første kontrollspørsmålet (punkt 2.1.3), legger vi til grunn, med bakgrunn i skolens dokumentasjon, svarene i egenvurderingen, samt informasjon fra intervjuene med de ansatte, og de fleste elevene, at det er mest sannsynlig at de som arbeider på skolen griper inn mot krenkelser dersom det er mulig. Vi vurderer at elevenes bemerkninger i intervjuene, om at det kunne avhenge av hvilken voksen som eventuelt observerte noe, må tas på alvor. Vi ser videre en sammenheng mellom dette punktet, og bemerkningene i vurderingen av samme kontrollspørsmål; «(...) det er helt sentralt for elevene, at samtlige opplever seg tatt på alvor av alle som arbeider på skolen, uavhengig av om hvilken voksen de snakker med, eller eventuelt blir observert av».

Når det gjelder dokumentering av situasjoner det er grepet inn i, vurderer vi at det er sannsynlig at inngripener blir dokumentert på en eller annen måte. Vi bemerker imidlertid at det kan være en fordel om praksisen på skolen blir mer lik, slik at det også vil være lettere å ha en oversikt over inngripener som er gjort, både den det ble grepet inn overfor, og den som ble krenket. Vi vurderer at anmerkningsystemet for eksempel kun vil fungere

på dokumentasjon overfor den som utsatte en annen for krenkelser, ikke den som ble utsatt.

Kontrollspørsmålet om å gripe inn, inneholder ikke krav om at det skal være en fast og kjent framgangsmåte for å gripe inn, eller at denne skal følges opp av rektor. Det stilles imidlertid krav til at rektor skal sørge for at alle som arbeider på skolen skal gripe inn mot krenkelser dersom det er mulig. Med bakgrunn i vurderingene over, av det helhetlige arbeidet skolen gjør knyttet til gripe inn-plikten, beskrevet i både skolens dokumentasjon for rutiner, samt egenvurderingen, og det faktum at dette blir bekreftet i intervjuene, finner vi det overveiende sannsynlig at rektor sørger for at de som arbeider på skolen griper inn mot krenkelser.

2.3.4 Konklusjon

Statsforvalteren konkluderer med at det er overveiende sannsynlig at rektor sørger for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig.

2.4 Plikten til å varsle rektor

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

2.4.1 Rettslig krav

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort. Det som gjøres for å varsle, skal dokumenteres.

2.4.2 Våre observasjoner

Egenvurderingen

I egenvurderingene svarer alle «ja» på at de har fått kompetanse til å gjenkjenne tegn på en elevs utrygghet og manglende trivsel. I kommentarene til egenvurderingen opplyser de om at temaet har vært gjennomgått på ulike trinnmøter og planleggingsdager, og at de har jobbet med caser knyttet til dette.

Vedrørende om de ansatte alltid varsler rektor ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt, svarer 3 av 4 bekreftende på dette. Gruppene skriver som kommentarer at de først varsler inspektør og sosialrådgiver, og at de tar det videre med rektor. De opplyser også at de varsler ved mistanke, og at alvorlige tilfeller alltid varsles direkte til rektor.

Angående spørsmålet om de alltid dokumenterer varselet til rektor, svarer to av gruppene «nei». Av kommentarene til egenvurderingen fremgår det at mye skjer muntlig, og via inspektør. Noen kommenterte videre at det i en hektisk hverdag er viktigere at beskjeden kommer frem, enn at det blir dokumentert. En gruppe opplyser at dokumentering blant annet skjer gjennom logg, trinnreferater og Vigilo.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

I skolens rutine for aktivitet, under punktet «Ansvar», står det at alle ansatte «skal varsle inspektør/rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø». Under punktet «Arbeidsbeskrivelse» i samme rutine, står det at «[v]ed all mistanke skal saken snarest mulig undersøkes». Under avviksbehandling i samme rutine, står det at det regnes som avvik når saken ikke har blitt fulgt opp i henhold til rutinen.

I rutine for dokumentasjon, som har som formål å «[s]ikre dokumentasjon og korrekt behandling av klager på barnas miljø», går det fram at «[d]en ansatte som mottar klage har plikt til å varsle virksomhetsleder».

I rutine for samarbeid med andre enheter, framgår det at formålet med rutinen blant annet er å sikre at rektor varsles umiddelbart ved mistanke om at barn/unge ikke får retten til et godt psykososialt miljø oppfylt. I samme rutine, står det at alle ansatte i «(...) skolen har ansvar for å varsle (...) rektor (...) når klage er mottatt, eller når den ansatte selv oppdager at barn og unges psykososiale miljø ikke er ivaretatt»

I oversikt over skolens rutiner, står det at maler for varsling gjennomgås ved oppstart av nytt skoleår med alle ansatte. Skolen har ikke sendt malen for varsling til Statsforvalteren.

Informasjon fra intervjuer

Under intervjuene ble begrepet «mistanke om» forklart med for eksempel at de som ansatte kan ha sterke indikasjoner, men at de ikke er bekreftet fra noen. En gruppe sa at det som gir ansatte mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, kan være de samme momentene som brukes når de vurderer særskilt sårbarhet. De nevnte i den forbindelse endringer i samspillet og dynamikken mellom elever, og observasjoner av kroppsspråk. Vi fikk høre at mistanken kan sette seg i magen, og at man kan kjenne igjen en mistanke når man selv kjenner et ubehag eller dårlig stemning. Begrepet «kjennskap til» ble forklart med at det er noe de har hørt fra eleven selv, andre elever, eller foresatte; når mistanken har blitt bekreftet.

Når det gjelder framgangsmåten for å varsle rektor, fikk vi høre at den kan bestå av kun ett ledd, eller av flere ledd. Vi fikk høre om «mistanker om» som først ble diskutert med makkeren, muligens med sosiallærer, før det ble tatt opp på trinnmøte, og deretter med rektor gjennom lederteamet. Ved andre tilfeller ble sosiallærer varslet først, og deretter rektor, mens andre ganger ble inspektør varslet direkte før informasjonen gikk til rektor. I enkelte tilfeller ble rektor varslet direkte. Vi fikk høre at makkerparene gjerne undersøker mistanken ved å snakke med eleven som de har mistanke om at ikke har det trygt og godt på skolen, men at uansett utfall av denne samtalen, ble dette løftet på trinnmøte etterpå.

Når det gjelder dokumentasjon av varslene, fortalte de ansatte at varslene skjer muntlig. Varslings skjemaet som blir nevnt i skolens oversikt over rutiner, blir ikke brukt. Vi ble imidlertid informert om at de ansattes «mistanker om» og «kjennskap til» blir dokumentert gjennom referatet etter trinnmøtene, og at det også framkommer av

referatet etter lederteam. Videre fikk vi høre at det også kunne framgå av elevens logg, notat i elevens mappe, eller i elevens aktivitetsplan.

2.4.3 Våre vurderinger

Vi vurderer at rektor har gitt ansatte relevant kompetanse knyttet til varslingsplikten når det gjelder det å gjenkjenne tegn på en elevs utrygghet og manglende trivsel. Vi vurderer at det er en felles forståelse for hva som ligger i begrepene «mistanke om» og «kjennskap til».

Når det gjelder fremgangsmåten for å varsle, vurderer vi at det kan være rom for å misforstå arbeidsbeskrivelsen i skolens rutine for aktivitet. Vi begrunner dette med at det første punktet heter «Mistanke», og det andre heter «Undersøke», og at det under dette punktet står at saken skal snarest mulig skal undersøkes ved mistanke. Selv om det under punktet «Ansvar» i samme rutine står at all mistanke skal varsles, vurderer vi at det er en svakhet ved rutinen at varslingsplikten ikke blir eksplisitt nevnt i arbeidsbeskrivelsen.

I rutine for dokumentasjon, som omhandler rutiner som gjelder «klager på barnas miljø», framstår varslingsplikten til «virksomhetsleder» som uklar. Retten til et trygt og godt skolemiljø henvises til i rutinen, men det framstår mer som en rutine knyttet til miljørettet helsevern. Dette på bakgrunn av at begreper som «klage» og «vedtak» blir gjentatt. Videre kan den også virke å være tilpasset barnehage, mer enn ungdomsskole, da begrep «barn» og «virksomhetsleder» blir brukt, framfor elever/ungdom og rektor. Vi bemerker også bruk av begrepet «klage», vedrørende plikten til å varsle rektor, i rutine for samarbeid med andre enheter. Under «Arbeidsbeskrivelse» i samme rutine, brukes imidlertid begrepet «blir varslet» framfor «klage», når det gjelder ansattes plikt til å varsle rektor.

Selv om vi vurderer svakheter i de skriftlige rutineene, vurderer vi at veien for varsling i praksis gjør at rektor får varsler om mistanker om og kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Vi begrunner dette med at varslene når fram til rektor, til tross for at varslene kan gå innom flere ledd først (makkerpar, sosiallærer, og trinnmøte før lederteam).

Når det gjelder plikten til å dokumentere det som gjøres for å varsle, vurderer vi at referatskriving fra trinnmøtet og lederteam ivaretar plikten til å dokumentere, samt at det framkommer hva som er gjort for å varsle i både elevens logg, notat, møtoreferat og/eller elevens aktivitetsplan. Til tross for at en mal for varsling som ble beskrevet i skolens innsendte dokumentasjon ikke benyttes i praksis, vurderer vi at både dokumentasjonen gjennom referater etter møter, og logger, notat og at det framkommer i en eventuell aktivitetsplan, ivaretar dokumentasjonsplikten av varslingen.

2.4.4 Konklusjon

Statsforvalteren konkluderer med at det er overveiende sannsynlig at rektor sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

2.5 Plikten til å varsle snarest

Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?

2.5.1 Rettslig krav

Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel.

2.5.2 Våre observasjoner

Egenvurderingen

I egenvurderingene svarer alle «ja» på at rektor har avklart hvilke saker som skal varsles straks, og hvor raskt ansatte skal varsles om andre saker. Av kommentarene fremgår det at rektor har gjennomgått kravet til å varsle raskt på flere fellesmøter. Det fremgår videre at informasjonen vurderes i alvorlighetsgrad, og de varsler så raskt de har mulighet. På spørsmålet om rektor følger opp at alle som jobber på skolen varsler ham så raskt som saken tilsier i praksis, svarer også alle bekreftende.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

I rutine for samarbeid med andre enheter, framgår det at formålet med rutinen blant annet er å sikre at rektor varsles umiddelbart ved mistanke om at barn/unge ikke får retten til et godt psykososialt miljø oppfylt. Hvor raskt det skal varsles gjentas i samme rutine under «Arbeidsbeskrivelse», ved presiseringen av at den ansatte skal varsle «umiddelbart». Det framkommer av rutinen at det blir ansett som et avvik dersom en ansatt ikke umiddelbart har varslet rektor.

Informasjon fra intervjuer

I intervjuene fortalte én ansattgruppe at det de legger i å varsle raskt, er at de varsler med en gang, i alle fall samme dag. En annen gruppe svarte at de varsler inspektør eller rektor i løpet av en time, og at det aldri har gått mer enn én dag. I noen tilfeller, der de har en «ørliten feeling» på at noe ikke stemmer, kan de først undersøke med makkeren eller andre voksne på trinnet, for å sjekke ut om andre har observert noe. I andre tilfeller, går de ansatte rett til rektor, som de fortalte at alltid har en åpen dør. Slike tilfeller fortalte de at kunne være voldshendelser, der det allerede foreligger en aktivitetsplan, eller der de ønsker at rektor skal bli med på et møte i forbindelse med saken og varselet. Hvis de ansatte ikke går direkte til rektor, men de vurderer at det haster mer enn at de kan vente til neste trinnmøte, ble vi fortalt at inspektør på trinnet varsles, og at de ansatte opplever at det er «kort vei til inspektør». Denne opplysningen ble bekreftet av ledergruppen. Rektor informerte om at de mange møteforaene som skolen har, også kan fungere som arenaer for varsling, og at dette når han via inspektørene hvis han ikke direkte blir varslet. Rektor sa at han ikke har opplevd at det går for lang tid før han blir varslet.

2.5.3 Våre vurderinger

På bakgrunn av dokumentasjonen som er forelagt, vurderer vi at det er tydelig forventet at ansatte skal varsle rektor *umiddelbart* ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Det framkommer ikke at varselet skal tilpasses sakens alvorlighet, eller at *når det varsles* tilpasses saken. Dette vurderer vi at taler imot at

lovkravet er oppfylt. I intervjuene derimot, får vi eksempler på hvilke tilfeller de varsler direkte til rektor. Disse opplysningene bekreftes av flere ansatte i intervjuene, samt ledergruppen og rektor. Vi vurderer at informasjonen som ble gitt i intervjuene, knyttet til rektors tilgjengelighet, og den korte veien til inspektørene, taler for at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier. Hvis en ansatt ikke varsler inspektør eller rektor direkte, kan det maksimale antallet dager fra en ansatt har fått mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, til rektor får beskjed gjennom trinnmøter og lederteam, være fra torsdag (i og med at det er trinnmøte på onsdager) til tirsdag uken etter (via trinnmøte på mandag og videre på lederteam på tirsdag). Vi vurderer at dette er i tråd med det rettslige kravet om at saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel.

2.5.4 Konklusjon

Statsforvalteren konkluderer med at det er overveiende sannsynlig at rektor sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier.

2.6 Rektor sin plikt til å varsle skoleeier

Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?

2.6.1 Rettslig krav

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller. Dette kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak. Det som gjøres for å varsle, skal dokumenteres.

2.6.2 Våre observasjoner

Egenvurderingen

I egenvurderingene svarer rektor at det varsles til skoleeier om alvorlige tilfeller, og at dette gjøres via telefon, på e-post eller begge deler.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

I skolens arbeidsløype for aktivitetsplikt, står det at rektor skal varsle skoleeier ved alvorlige tilfeller. Det blir presisert i skolens rutine for dokumentasjon, samt i skolens rutine for aktivitet, at dette er rektors ansvar. I sistnevnte rutine blir det også listet opp flere eksempler på hva som kan være *alvorlige tilfeller*.

I oppsummering av skolevurderingen, er det en egen rubrikk for «Antall saker meldt til skoleeier».

Informasjon fra intervjuer

Da rektor svarte på hva han legger i et «alvorlig tilfelle», fortalte han at dette er en skjønnsmessig vurdering. Han fortalte om eksempler fra saker som har vært knyttet til vold, saker der flere elever har krenket en annen elev, saker der det har vært ulikheter i maktforholdet mellom elevene, og saker der det er krysninger på tvers av skoler, for

eksempel ved digital mobbing. Rektor fortalte også at store og komplekse saker blir ansett for å være alvorlige tilfeller, samt i saker der det er utfordringer i skole/hjem-samarbeidet.

Rektor fortalte at han gjerne kan kontakte skoleeier samme dag ved for eksempel slåssing eller filming av voldshendelser. Han fortalte at han varsler skoleeier ved å ringe, eller ved å sende skoleeier e-post, og ofte begge deler. Rektor fortalte at han dokumenterer at han har varslet i for eksempel elevens aktivitetsplan om dette foreligger, eller i møtereferater. Der skolen ikke har opprettet aktivitetsplan, dokumenteres varselet til skoleeier i elevens logg. Rektor er usikker på om skoleeier dokumenterer varslene hun mottar.

I intervjuet med skoleeier, fortalte hun at rektor varsler skoleeier i alvorlige tilfeller. På spørsmålet om hva som er alvorlige tilfeller, informerte skoleeier om at hun anser dette som saker der en elev ikke kommer på skolen fordi han eller hun er utrygg på skolen, hvis noen har truende atferd overfor andre elever, eller mot voksne, saker der rektor ikke finner en løsning, og saker der samarbeidet med hjemmet er fastlåst. Skoleeier fortalte at hun vurderer at rektor varsler henne til riktig tid, og at varslene kan komme per telefon, på SMS og på e-post. Hun fortalte at hun ikke dokumenterer varslene, og at det ikke opprettes en logg eller oversikt over varslene som hun selv mottar. Skoleeier informerte imidlertid om at hun ønsker at alvorlige tilfeller skal meldes i kommunens avvikssystem, EQS, men at dette nok ikke gjøres. Skoleeier informerte også om at kommunens eget tilsyn med skolene, helhetlig skolevurdering (omtalt i denne rapporter som oversikt over skolens rutiner), brukes til å gjennomgå alvorlige saker i skoleåret som har vært. Hun fortalte at det har vært ganske mye kontakt mellom kommunen og Gimse ungdomsskole dette skoleåret, og at hun har hatt egen veiledning med ledergruppa angående skolemiljøtiltak skolens plan, med oversikt over rutiner for trygt og godt skolemiljø.

2.6.3 Våre vurderinger

Vi vurderer at det foreligger en felles forståelse mellom rektor og skoleeier av hva som er «alvorlige tilfeller» gjennom definisjonen i skolens rutine for aktivitet, og gjennom det de informerer om i intervjuene. Videre finner vi det positivt at det i oppsummeringen av skolevurderingen er en egen rubrikk for antall saker som er meldt til skoleeier.

Selv om det på intervjuetidspunktet var uklart *hvem* som skal dokumentere et varsel til skoleeier, og *hvordan* dette skal gjøres, finner vi det likevel sannsynlig at varsel fra rektor til skoleeier blir dokumentert gjennom rektor. Vi viser i den forbindelse til at rektor skriver dette i elevens logg, i møtereferat hvor varsling til skoleeier blir omtalt, og/eller i elevens aktivitetsplan der dette er opprettet. Vi bemerker imidlertid at om skoleeier også dokumenterer varslene hun mottar, øker det sannsynligheten for at det som gjøres for å varsle, blir dokumentert.

2.6.4 Konklusjon

Statsforvalteren konkluderer med at det er overveiende sannsynlig at rektor varsler skoleeieren om alvorlige tilfeller.

2.7 Plikten til å undersøke

Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

2.7.1 Rettslig krav

Så snart skolen får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal skolen undersøke saken nærmere.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Skolen skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Elevene kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Undersøkelsene skal få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse, og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Skolen må innhente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Skolen skal dokumentere hvordan de undersøker saken. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

2.7.2 Våre observasjoner

Kunnskap om undersøkelsesplikten

Egenvurderingen

I egenvurderingene svarer alle gruppene «ja» på at de alltid undersøker saken når de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. De skriver blant annet at det står i loven, og at det sitter i ryggmargen.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

I en presentasjon skolen har sendt, «Observasjonsarbeid i skolen», framkommer det hvordan skolen har arbeidet med å spre kunnskap om undersøkelsesplikten til de ansatte på skolen i form av hva observasjon er, samt mange eksempler på hva man kan se etter. I presentasjonen er det også informasjon om observatørrollen, gjennomføring av observasjon, og ulike observasjonsmetoder. De ulike observasjonsmetodene blir videre i presentasjonen redegjort for.

Informasjon fra intervjuer

Det kom frem under intervjuene at de ansatte vet at de har en undersøkelsesplikt som utløses når de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Hvordan skolen går frem for å undersøke og dokumentasjon av undersøkelsene

Egenvurderingen

I kommentarene til egenvurderingen står det at de undersøker blant annet ved å gjennomføre samtaler, observasjon, forsterket inspeksjon, og ved samtaler i trinnmøter. Videre svarer alle «ja» på spørsmålet om de dokumenterer undersøkelsene. Det fremgår at de blant annet dokumenterer med skriftlige logger, møtereferat og observasjonsskjema.

Det fremgår også at én gruppe uttaler at ikke alt dokumenteres, og at alvorlighetsgraden kan påvirke dette.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

I skolens rutine for aktivitet, under punktet «Arbeidsbeskrivelse», står det under «2. Undersøke», at «[v]ed mistanke om mobbing, skal det gjennomføres en avdekkingsprosess». Videre er flere metoder listet opp, som for eksempel samtaler med involverte elever, observasjon, og ikke-anonym undersøkelse. I skolens rutine for dokumentasjon, står det også under «Arbeidsbeskrivelse», at saken skal opplyses så godt som mulig «[v]ed henstillinger der det bes om tiltak for å rette på skolemiljøet». I samme del av rutinen, står det under punkt fem: «Dersom det er en mobbesak, kan det innebære samtale med elev, de som eventuelt har krenket eleven, vitner, ansatte, ikke-anonym spørreundersøkelse, observasjon m.m.»

I skolens rutine for samarbeid med andre enheter, står det under «Arbeidsbeskrivelse» at «(...) rektor igangsetter informasjonsinnhenting og avdekking (...)». I arbeidsløype for aktivitetsplikt, står det at «[d]et skal undersøkes», uten at det framgår hvem som har ansvaret for dette. I samme arbeidsløype står det at «[u]ndersøkelse kan skje ved observasjon, kartlegginger, samtaler ol».

Skolen har sendt ett eksempel på logg for en anonym elev, der det flere steder i loggen framgår hvordan ulike typer undersøkelser som observasjoner og samtaler er gjennomført over en periode. Skolen har også sendt et verktøy de bruker for å kartlegge relasjonene mellom voksen og elever.

I presentasjonen for observasjonsarbeid, ligger det også informasjon om hvordan undersøkelsene kan bli oppsummert, gjennom et eget skjema for oppsummering, et skjema for analyse av opprettholdende faktorer, samt et skjema med prioriterte faktorer. I presentasjonen finner vi også et eksempel på hvordan en «løpende protokoll» er anvendt.

I prosjektplanen for Læringsmiljøprosjektet, framgår det at de ansatte på skolen den 26.08.2018 hadde en økt om «Mistanke; avdekking og observasjon», og veiledning knyttet til Spekter. Den 22.10.2018 fortsatte de arbeidet med «[b]evisstgjøring, ansvarliggjøring og erfaring ved gjennomføring og tolkning av Spekter».

Informasjon fra intervjuer

Vi fikk høre under intervjuene at de voksne alltid starter med samtaler med eleven saken gjelder. Vi fikk informasjon at de tilpasser hvem som skal snakke med eleven ut ifra hvilken relasjon eleven har til de voksne; det er ikke nødvendigvis kontaktlærer som snakker med eleven, om makkeren for eksempel har en bedre relasjon til eleven. Videre fikk vi høre at de ansatte snakker med elevens foreldre, og andre involverte elever tilpasset situasjonen. Vi fikk informasjon om at saken blir drøftet på trinnmøte med de andre voksne på trinnet, og dette ble bekreftet i alle intervjuene. Vi ble fortalt at de på denne måten også innhenter informasjon om situasjonen og involverte elever fra andre voksne, samt at inspektør mottar et eventuelt nytt eller gjentakende varsel om saken. Vi fikk også høre at observasjoner ofte blir avtalt i trinnmøtene, og at selve observasjonene ofte dokumenteres i loggbøker. Vi fikk også høre at loggbøker kan bli brukt på den måten at alle elevene i en klasse får spørsmål om for eksempel trivsel, og at dette skrives i den enkeltes loggbøker, for å undersøke hvordan flere elever har det.

Vi fikk videre informasjon om at miljøterapeutene ble brukt for å undersøke saker, både gjennom formelle og uformelle samtaler med elevene, samt observasjoner. I den forbindelse ble loggskjema som de har liggende nevnt. Jente- og guttegruppesamtaler ble også nevnt i denne forbindelse. Vi fikk høre at miljøterapeutene skriver oppsummeringer etter observasjoner eller samtaler de gjennomfører.

Vi fikk også informasjon om at Spekter og sosiogram kan bli brukt for å undersøke mer komplekse saker, for eksempel der de har fått høre at noen blir mobbet. Samarbeid med andre instanser, som Ungdomstorget (som de har møter med én gang i uken), helsesykepleier, og PPT, ble også nevnt i flere av intervjuene.

Når det gjelder informasjon fra elevene om dette, fortalte de at samtaler ofte brukes for å undersøke hva som har skjedd. De opplyste om at de ansatte snakker med eleven som det direkte angår, men også med andre involverte elever. Elevene fortalte også at de kunne svare på undersøkelser skriftlig, som Elevundersøkelsen, men også egne undersøkelser med for eksempel spørsmål om hvem de liker å være sammen med, hvem de liker å samarbeide med, samt hvem de ønsker å være på gruppe med. Elevene fortalte også at samtaler med hjemmet er en metode som skolen ofte bruker for å undersøke. Elevene fortalte at de ansatte da informerte eleven før de ringte hjem til foresatte.

Elevenes rett til å bli hørt i undersøkelsesfasen

Egenvurderingen

Alle svarer «ja» på spørsmålet om involverte elever alltid blir hørt når de undersøker saker. De skriver at de har gode rutiner for å kartlegge hva som har skjedd, og hvordan de enkelte elevene opplever situasjonen. De opplyser videre at de gjennomfører elevsamtaler med de involverte elevene, og sikrer at de blir hørt. De opplyste også om at de har oppfølgingsamtaler der det behøves.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

I skolens rutine for aktivitet, står det under «Ansvar» at det er kontaktlærer som skal undersøke hva som ligger bak elevens opplevelse. I skolens rutine for samarbeid med andre enheter, står det at skolen «(...) skal sørge for at involverte elever, barn og foreldre blir hørt». Dette blir gjentatt i skolens aktivitetsløype for aktivitetsplikt; «Involverte elever har en rett til å bli hørt».

I oversikt over skolens rutiner står det under tiltaket «Ikke-anonym undersøkelse «Spekter»», «[h]a samtaler med enkeltelever og foreldre etter behov». I mal for aktivitetsplan, under «Bakgrunn for saken», er ett av punktene «[h]va skolen har avdekt så langt». Skolen har sendt ett eksempel på logg for en anonym elev, der det flere steder i loggen framgår at det blir gjennomført samtaler mellom ulike voksne og eleven.

Informasjon fra intervjuer

Det framkommer i samtlige intervjuer at elever alltid blir hørt når skolen skal undersøke saker. Dette gjøres for eksempel for å undersøke en konkret ved observasjon som de voksne ønsker mer informasjon om, for å sjekke ut sosiale relasjoner, eller for å høre hvordan eleven faktisk opplever situasjonen.

Når det gjelder hvem som samtaler med eleven, fikk vi høre at skolen kunne bruke relasjonskartlegging for å finne den som har best relasjon til eleven for å gjennomføre en slik samtale; «å finne riktig samtalepartner», fikk vi høre.

Formålene med undersøkelsene

Egenvurderingen

3 av 4 svarer bekreftende på spørsmålet om undersøkelsene alltid får frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse, og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet sitt.

Av kommentarene til egenvurderingen fremgår det at én av gruppene uttaler at det er så å si umulig å si i komplekse saker at det alltid kommer frem alle fakta i saken, og at det er vanskelig å skille ut konkrete fakta når det gjelder subjektive opplevelser. Men at de gjør så grundige undersøkelser de kan. Det fremgår videre at de bruker observasjons-skjema og annet kartleggingsverktøy for å fange opp elevens opplevelse.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

I presentasjonen «Observasjonsarbeid i skolen» står det under punkt 4. Systematisk kartlegging, at undersøkelsene sikter mot å avdekke «Sterke sider» og «Utfordringer», både når det gjelder individuelle og kontekstuelle forhold. I punkt 1, «Oppsummering av undersøkelse/avdekking» i samme dokument, står det fire underpunkt; hvor, hvor ofte, hvem, og hva.

Informasjon fra intervjuer

Vi fikk høre i intervjuene at formålet med undersøkelsene er å finne ut hvorfor eleven ikke har det trygt og godt, fakta om situasjonen, og videre hva de som skole kan gjøre med dette. En annen gruppe svarte at formålet med undersøkelsene er å bekrefte eller avkrefte mistanken, og undersøke om skolen bør sette inn tiltak.

Det kom også fram at hva i omgivelsene som påvirker hvordan eleven har det, er ett av formålene med undersøkelsene. I denne sammenheng nevnte de både relasjoner til andre elever, og til voksne, spesielle hendelser, og om det er noe på hjemmebane eller i fritiden som påvirker hvordan eleven hadde det.

2.7.3 Våre vurderinger

Kunnskap om undersøkelsesplikten

Statsforvalteren vurderer at skolen har informert om undersøkelsesplikten, hva den innebærer, og hvordan de som arbeider på skolen kan undersøke. Vi vurderer i den forbindelse at det er positivt hvordan skolen for eksempel går i dybden på ulike metoder for å observere, samt ulike måter å dokumentere dette på gjennom ulike skjema.

Hvordan skolen går frem for å undersøke og dokumentasjon av undersøkelsene

Vi vurderer at det er samsvar mellom det som framgår av de skriftlige rutinene, eksemplene skolen har sendt, og det som framkom i intervjuene. Vi vurderer at skolen benytter seg av mange ulike undersøkelsesmetoder, hvor det å snakke med eleven mistanken gjelder, gjennomføres som første steg (se vurdering under). Videre vurderer vi at det er fast framgangsmåte å diskutere mistanker med andre ansatte på trinnet i trinnmøter, snakke med foresatte, samt supplere med mer informasjon som skolen innhenter gjennom observasjoner og sosiometriske undersøkelser.

Når det gjelder dokumentasjon av undersøkelsene som gjøres, vurderer vi at referatene etter de ulike møtene; trinnmøter, lederteam og møter med foresatte, kan fungere godt

for å dokumentere både undersøkelser som er planlagt, og hva som er avdekket gjennom undersøkelsene. Videre vurderer vi at det er sannsynlig at andre undersøkelser dokumenteres gjennom loggbøker og notater.

Elevenes rett til å bli hørt i undersøkelsesfasen

Vi vurderer at det er sannsynlig at elevers rett til å bli hørt i undersøkelsesfasen blir ivaretatt. Vi begrunner dette både med det vi ser av skolens rutiner, samt at det går fram av eksempler som skolen har sendt til oss, og informasjon som framgikk av samtlige intervjuer. Vi vurderer at det er svært positivt at de ansatte sjekker ut informasjon de har med elevene, for å undersøke om den informasjonen de ansatte har, stemmer med hvordan eleven opplever det.

Formålene med undersøkelsene

Vi vurderer at det er sannsynlig at skolen undersøker sakene tilstrekkelig grundig, både gjennom oppsummeringen av undersøkelsene i dokumentet «Observasjonsarbeid i skolen», samt fokuset på både individuelle og kontekstuelle forhold. Denne informasjonen blir bekreftet i intervjuene, hvor både fakta om situasjonen, elevenes opplevelse, samt hva i omgivelsene som påvirker hvordan eleven har det, blir nevnt som formål med undersøkelsene.

2.7.4 Konklusjon

Statsforvalteren konkluderer at det er overveiende sannsynlig at rektor sikrer at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

2.8 Plikten til å undersøke snarest

Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?

2.8.1 Rettslig krav

Så snart skolen får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen undersøke saken nærmere. Skolen skal dokumentere hvordan de undersøker saken. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

2.8.2 Våre observasjoner

Egenvurderingen

I egenvurderingene svarer 3 av 4 grupper bekreftende på spørsmålet om de alltid undersøker saken snarest. Av kommentarene til egenvurderingen fremgår det at de undersøker så raskt det lar seg gjøre. Én gruppe skriver at de fleste saker undersøkes snarest, men at de kanskje mangler rutiner for dette, for eksempel hvem som gjør hva. Det fremgår også at de uttaler at i en del saker går det for lang tid fra innledende undersøkelser, til de får undersøkt saken grundig. En annen gruppe uttaler at de undersøker saken raskt.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

I skolens rutine for aktivitet, står det under punkt 2 i «Arbeidsbeskrivelsen», at «[v]ed mistanke skal saken snarest mulig undersøkes».

Informasjon fra intervjuer

I intervjuene sa de ansatte at de første undersøkelsene når en ansatt har en mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt, iverksettes veldig fort. Her nevnes både samtaler med elever, samt møter med foresatte, som undersøkelser som blir raskt iverksatt. I den forbindelse ble det nevnt at ledelsen på skolen tilrettelegger for at slike undersøkelser kan skje raskt, ved at de ansatte blir frikjøpt egen undervisning og vikar blir satt inn, eller at andre ressurser omdisponeres, for at vedkommende skal kunne gjennomføre undersøkelsene raskt.

Da vi spurte om hva de ansatte la i «snarest», fortalte de at dette betyr med en gang, gjerne påfølgende time eller friminutt, og gjerne samme dag. «Vi skal ikke vente i to dager», fikk vi høre. Noen undersøkelser tar imidlertid mer tid ble vi fortalt, men de første undersøkelsene blir iverksatt med en gang. En gruppe sa at samtaler med elevene blir gjennomført «umiddelbart».

2.8.3 Våre vurderinger

Vi finner det sannsynlig at de som arbeider på skolen har en felles forståelse for hva det vil si å undersøke saken «snarest». Vi vurderer at det er sannsynlig at undersøkelser som samtaler med involverte elever, samt møter med foresatte for å avdekke en mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt, blir undersøkt samme dag, eller påfølgende dag, og at dette er innenfor lovkravet. Vi begrunner vår vurdering med at det framkommer av samtlige kilder at slike undersøkelser blir prioritert, og det underbygges med opplysningen om at skolen omdisponerer ressurser slik at ansatte kan gjennomføre slike samtaler og møter. Vi vurderer også at det faktisk at miljøterapeutene og sosiallærer oppleves som svært tilgjengelig for de ansatte, og opplysninger fra intervjuene om at det er de som ofte utfører samtaler og observasjoner, er et tungtveiende moment som taler for at det blir undersøkt snarest.

2.8.4 Konklusjon

Statsforvalteren konkluderer at det er overveiende sannsynlig at rektor sikrer at skolen undersøker saken snarest.

2.9 Elevenes rett til å uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen

Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?

2.9.1 Rettslig krav

Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. Skolen skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

2.9.2 Våre observasjoner

Egenvurderingen

I egenvurderingene svarer alle «ja» på spørsmålet om elevene alltid får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen. Av kommentarene til egenvurderingen fremgår det at elevene får uttale seg om tiltak, og at de får si noe om hva den enkelte tror skal til for at skolemiljøet skal oppleves trygt. Videre kommenterer en gruppe at det eleven mener, dokumenteres med et eget punkt i aktivitetsplanen.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

I skolens arbeidsløype for aktivitetsplikt, under «Tiltak», står det at «[r]ektor har ansvar for å informere foreldre om hva som blir gjort», men det framgår ikke at rektor, eller andre, har et ansvar for at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen. I malen for aktivitetsplan, står lovteksten sitert øverst på siden, herunder at involverte elever har en rett til å bli hørt. I et eksempel på en aktivitetsplan som skolen har sendt, framkommer det at eleven planen gjaldt, har fått mulighet til å uttale seg om tiltakene, og hva denne eleven ønsket når det gjaldt tiltakene.

Informasjon fra intervjuer

I intervjuene fikk vi høre at det er viktig at eleven får uttale seg, fordi det er eleven saken gjelder. De ansatte fortalte at det er helt sentralt at eleven føler seg sett og hørt, og at det å gi eleven mulighet til å uttale seg, er en viktig del av prosessen. Videre ble det understreket at elever alltid får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen. Vi ble informert om at dette er en fast fremgangsmåte, og at rektor dobbeltsjekker at eleven har hatt mulighet til å uttale seg gjennom at han, eller inspektør, signerer og godkjenner aktivitetsplanen, der dette er et eget punkt.

Én gruppe informerte om at de har erfaringer med at en elev har deltatt i møte med foreldrene der aktivitetsplanen har blitt skrevet. Vi fikk høre at det er opp til den enkelte elev om hen vil delta i et slikt møte, men at eleven skal få mulighet til å uttale seg på en tilpasset måte. Vi fikk høre at eleven er fullt informert i skolemiljøsaker, og at eleven også kan få tilsendt aktivitetsplanen i forkant av et slikt møte. En gruppe fortalte om et eksempel der inspektør hadde skrevet et utkast til aktivitetsplan, som kontaktlærer tok med seg til eleven, og gjennomgikk den sammen med eleven, slik at eleven kunne komme med innspill. Vi fikk også høre at miljøterapeutene hadde en sentral rolle i denne prosessen.

Vi fikk videre informasjon om at det var praksis at det eleven uttaler, blir referert tilbake til hen, slik at skolen er helt sikre på at de har forstått eleven riktig.

Der det er tiltak som gjelder flere elever, ble vi fortalt om et eksempel der en guttegruppe hadde fått mulighet til å uttale seg. Det ble uttalt under ett intervju at en ansatt ikke hadde tenkt at det er dens plikt til å opplyse involverte elever. Rektor informerte at det

var veldig få tilfeller der andre elever er berørt av tiltak som gjelder en enkeltelev i en aktivitetsplan.

2.9.3 Våre vurderinger

Vi vurderer at det er en svakhet at arbeidsløypa for aktivitetsplikten ikke beskriver at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen. Vi vurderer at dette ikke bidrar til å sannsynliggjøre at rektor sikrer dette i praksis. Vi vurderer det imidlertid positivt at skolen har vist at de i praksis har hørt en elev om tiltakene i elevens aktivitetsplan, gjennom eksempelet de har sendt på dette.

Et moment som taler sterkt for at det foreligger en fast fremgangsmåte som sikrer at elever alltid får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen, er at det er samsvar mellom alle svarene i intervjuene, og i eksempelet vi har blitt tilsendt. Det at rektor eller inspektør godkjenner aktivitetsplanen, vurderer vi som enda et moment som taler for at rektor sikrer at eleven som tiltakene gjelder, får mulighet til å uttale seg. At elever blir hørt selv om de ikke ønsker å delta i et slikt møte, vurderer vi at er i tråd med lovkravet om at samtalen skal tilrettelegges i samsvar med elevens ønsker og behov.

Vi vurderer derfor at det er overveiende sannsynlighet for at elevene ved Gimse ungdomsskole alltid får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen. At det er uttrykkelig nevnt i aktivitetsplanen at elevene skal bli hørt, bidrar også til å styrke vår konklusjon.

2.9.4 Konklusjon

Statsforvalteren konkluderer at det er overveiende sannsynlig at rektor sikrer at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen.

2.10 Plikten til å sette inn egnede tiltak

Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?

2.10.1 Rettslig krav

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Skolen skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Skolen må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov.

Skolen må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Dette gjelder også for andre elever som er involvert i saken, eller som blir direkte påvirket av tiltakene. Momenter i vurderingen kan være elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse, og elevens rett til utdanning. Det skal

sterke hensyn til for at skolen kan sette elevens beste til side. Skolen må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Samlet sett skal skolen gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av skolen i den enkelte saken. Rektor skal sikre at dette blir gjort.

2.10.2 Våre observasjoner

Krav til å sette inn tiltak, skolens fremgangsmåte og dokumentasjon

Egenvurderingen

I egenvurderingene svarer alle bekreftende på spørsmålet om de alltid setter inn tiltak der en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Som kommentar skriver en gruppe at de setter inn tiltak tilpasset den enkelte sak, og at omfanget er tilpasset alvorlighetsgrad.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

I skolens rutine for aktivitet, står det under «Ansvar» at det er kontaktlærers ansvar å utarbeide aktivitetsplan i samarbeid med enten rektor, inspektør eller sosiallærer. Videre står det at rektor skal godkjenne aktivitetsplanen. Under «Arbeidsbeskrivelse» og punktet aktivitetsplan, står det at foresatte «(...) skal forelegges en plan innen 5 virkedager etter at skolen er gjort kjent med saken».

Skolen har videre sendt en mal på aktivitetsplaner, samt en utfylt aktivitetsplan for en anonym elev. Malen for aktivitetsplan, der kravene til innholdet i planen er det som innleder den, har blant annet blitt gjennomgått med personalet den 24.04.2019.

Informasjon fra intervjuer

I samtlige intervjuer svarte alle «ja» på spørsmålet om skolen alltid setter inn tiltak når undersøkelser viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Når det gjelder fremgangsmåten, fortalte de ansatte at kontaktlærer drøfter eventuelle tiltak med makkeren sin, med miljøterapeutene på trinnet, og med sosiallærer, på bakgrunn av det undersøkelsene har avdekt. Videre blir tiltak alltid diskutert med elev, og elevens foresatte, samt skolens ledelse. Fra slike drøftingsmøter, blir det skrevet referat, og vi fikk høre at sosiallærer, inspektør eller rektor alltid deltar i slike møter.

Tiltakenes egnethet og hensynet til elevenes beste

Egenvurderingen

I egenvurderingene svarer alle «ja» på spørsmålet om tiltakene er tilpasset saken i type og omfang, og at tiltakene er basert på elevens helhetlige behov og elevens beste. De skriver blant annet at dette er viktig, og at omfanget av tiltak er avhengig av alvorlighetsgrad. Det fremgår videre at en gruppe uttaler at de vurderer enkeltelevers behov og opplevelse av saken, og setter inn tiltak basert på dette.

Kommunens og skolens innsendte dokumentasjon

I skolens rutine for aktivitet, står det under «Arbeidsbeskrivelse» og punktet aktivitetsplan at «[d]ersom skolen vurderer saken som en mobbesak, jf. definisjonen, skal tiltak beskrevet under punkt 4 inngå i planen. Dersom det ikke anses som en mobbesak (f.eks. enkelthendelse, konflikt, individuelle utfordringer ...) skal planen inneholde andre egnede tiltak». Punkt 4 inneholder beskrivelser av ulike tiltak knyttet til fire underpunkter; stopping, langsiktige tiltak, oppfølging av elever som utførte mobbingen, og opptrapping.

I mal for aktivitetsplan, rettes det fokus mot tiltak på flere nivå; tiltak rettet mot eleven selv, enkeltelever i skolemiljøet, og klassemiljøet generelt. I eksempel på aktivitetsplan for en elev som skolen har sendt, framkommer det at skolen har iverksatt tiltak på flere nivå.

I presentasjonen «Observasjonsarbeid i skolen», ligger det et skjema; «7. Prioritere faktorer – utarbeide tiltak/strategier», hvor prosessen er å skrive prioriterte faktorer, og deretter finne tiltak. Skjemaet legger opp til at det skal noteres hvem som har ansvar, hvordan og når det skal gjøres, og hvem som skal gjøre det. I en annen presentasjon, brukt for personalet den 14.03.2018, står det at «[h]vilke tiltak som skal settes inn, må til enhver tid bygge på en faglig vurdering ut fra tilgjengelig kunnskap om skolemiljø og arbeid mot mobbing og andre krenkelseser».

Informasjon fra intervjuer

For å finne egnede tiltak som ivaretar hensynet til eleven sitt beste, fikk vi høre at det undersøkelsene avdekker, blir drøftet i møter med ulike parter, som vist til over. Rektor omtalte dette som en analyseprosess, hvor også fokus og analyse mot opprettholdende faktorer ble løftet fram i intervjuet. Her kan også andre samarbeidspartnere bli rådført med. De faglige vurderingene som ansatte på skolen og skolens ledelse gjør, fikk vi høre at blir drøftet med eleven selv, og elevens foresatte. Hele prosessen fra analyser av, og drøftinger rundt, det undersøkelsene avdekker, blir omtalt som en dynamisk prosess med flere møter for å finne de «riktige» tiltakene tilpasset det som er til det beste for eleven. Begreper som «sparrer om vurderingene» og «avgjørelser i fellesskap» ble nevnt av flere i intervjuene. Når det gjelder hva som er til elevens beste, fikk vi høre at dette blir drøftet i de ulike møtene, og at vurderingene rundt dette kan framkomme av møtereferater. Vi fikk høre at det imidlertid kan variere i hvilken grad den konkrete vurderingen av barnets beste skriftliggjøres.

Vi fikk videre høre om ett tilfelle der tiltak foreslått fra skolen ikke var i tråd med det eleven ønsket, og at tiltaket i første omgang ikke ble en del av aktivitetsplanen i dette tilfellet. Prosessen med å ta hensyn til eleven ble løftet i intervjuene, og begreper som å «justere tiltakene» eller «finne andre måter å gjennomføre det på», ble nevnt, om en elev ikke ønsket et spesifikt tiltak. Vi fikk også høre om tiltak som skolen gjennomførte til tross for at foresatte ikke ønsket dette, fordi skolen vurderte at tiltaket var til det beste for eleven. Det ble videre fortalt om tilfeller der foresatte ønsket tiltak som skolen ikke vurderte var til det beste for eleven, der skolen besluttet å ikke gjennomføre tiltakene.

2.10.3 Våre vurderinger

Krav til å sette inn tiltak, skolens fremgangsmåte og dokumentasjon

Vi vurderer at det er overveiende sannsynlig at skolen setter inn tiltak når undersøkelser viser at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dette kommer klart frem av de samlede opplysningene vi har fått.

Vi vurderer at det er positivt at kontaktlærer samarbeider med rektor, inspektør eller sosiallærer om aktivitetsplanen, og at rektor eller inspektør skal godkjenne denne til slutt. Når det gjelder at skolen skal gi foresatte «(...) en plan innen 5 virkedager», minner vi om at loven ikke krever dette av skolen. Vi bemerker at det kan være vanskelig å gjennomføre tilstrekkelige undersøkelser som får frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens

opplevelse, og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet, for deretter å sette inn tiltak, på kun fem dager.

Vi vurderer det sannsynlig at skolen dokumenterer tiltakene de setter inn gjennom bruk av malen for aktivitetsplan. I tillegg vurderer vi at prosessen fram mot at tiltakene skrives i aktivitetsplanen blir dokumentert gjennom møtereferat med de ulike partene (for eksempel elev og foresatte, trinnmøter, møter med sosiallærer eller ledelsen).

Tiltakenes egnethet og hensynet til elevenes beste

Vi vurderer at det på én måte kan være uheldig å skille på «mobbesaker» og andre saker, da rettigheten til elevene omhandler en rett til å ha et trygt og godt skolemiljø, ikke kun et skolemiljø fri for mobbing eller andre krenkninger. Samtidig ser vi at det er behov for ulike tiltak i de ulike sakene, og det kan være at et slikt skille sikrer at skolen blir mer bevisst på at de skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak i de konkrete sakene.

Vi vurderer det faktum at skolen setter inn tiltak på flere nivå, bidrar til å sannsynliggjøre at skolen tilpasser tiltakene til saken og elevens helhetlige behov. Videre sannsynliggjør skolen at det er sammenheng mellom det undersøkelsene avdekker, og tiltakene som settes inn, gjennom bruk av skjemaet for å utarbeide tiltak. I intervjuene fikk vi imidlertid høre at dette skjemaet ikke brukes av de ansatte. Likevel var det samsvar i intervjuene når det gjelder analyser, diskusjoner og møter som var en del av prosessen med å finne egnede tiltak, og dette er et tungtveiende moment i vår vurdering av om skolen setter inn egnede tiltak.

Videre vurderer vi det at de ansatte snakker med eleven, og bruker denne informasjonen sammen med informasjonen som har framkommet av undersøkelsene, for å finne egnede tiltak, som et moment som taler for at skolen setter inn egnede tiltak basert på det som er til elevens beste. Selv om vi vurderer at skolen har en mangelfull fremgangsmåte for å vise barnets beste-vurderingen som gjøres, vurderer vi at skolen tar stilling til hva som er til elevens beste. Dette underbygges av eksemplene som vi ble fortalt om i intervjuene, som gjaldt vurderinger av tiltak som det var uenighet om skulle gjennomføres, og at avgjørelsen på dette, beror på en vurdering på hva som er til det beste for eleven.

Med bakgrunn i dette, vurderer vi at skolen tilpasser tiltakene til saken og elevens helhetlige behov etter en vurdering av hva som er til det beste for eleven, samt at rektor sikrer at dette blir gjort gjennom hans, eller en av inspektørens deltakelse i prosessen, samt godkjenning ved signering på aktivitetsplanen.

2.10.4 Konklusjon

Statsforvalteren konkluderer at det er overveiende sannsynlig at rektor sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt.

3 Vi avslutter tilsynet

I tilsynet har vi svart «ja» på alle kontrollspørsmålene. Dette betyr at vi har funnet at Melhus kommune og Gimse ungdomsskole oppfyller regelverket på dette området, og vi avslutter tilsynet. Vi påpeker at våre konklusjoner bygger på et konkret kildemateriale, og tar bare utgangspunkt i status på det tidspunktet denne tilsynsrapporten er datert.

3.1 Kommunen kan gi tilbakemelding på rapporten

Kommunen, herunder skolen, kan uttale seg om rapporten, både vår beskrivelse av fakta, vår forståelse av loven, våre vurderinger, og våre reaksjoner. Dersom kommunen mener rapporten inneholder feil, bør en begrunnelse av hvorfor dette er vurdert, framgå. Vi vil vurdere om det er grunnlag for å endre innholdet i rapporten etter en eventuell uttalelse fra kommunen.

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Trondheim, 03.06.2021

Gitte Franck Sehm

Tilsynsleder

og

Lisa Andersen Reppe

Tilsynsmedlem